

MAAELUMINISTEERIUM

Euroopa Maaelu Arengu
Põllumajandusfond:
Euroopa investeeringud
maapiirkondadesse

Seadusandlus seoses seemnekartuli tootmisega

4. veebruar 2019

Merjan Savila

Ettekanne:

1. taime paljundamise ja sordikaitse seadus (TPSKS)
2. taimekaitse seadus (TaimKS)
3. riigilõivuseadus (RLS)

1. Taimede paljundamise ja sordikaitse seadus

- ❖ Põllumajandusministri 3. mai 2006.a määrus nr 58 „**Seemnekartuli kategooriad ning seemnekartuli tootmise ja turustamise nõuded**“
- ❖ Põllumajandusministri 3. juuli 2006. a määrus nr 80 „**Paljundusmaterjali mikropaljundamise ja laboratooriumi nõuded**”

Euroopa Liidu õigusaktid:

- ❖ nõukogu **direktiiv 2002/56/EÜ** seemnekartuli turustamise kohta
- ❖ komisjoni **rakendusdirektiivi 2013/63/EL**, millega muudetakse nõukogu direktiivi 2002/56 I ja II lisa seoses seemnekartulite ja seemnekartulite partiide miinimumnõuetega
- ❖ komisjoni **rakendusdirektiiv 2014/20/EL**, millega määratakse kindlaks liidu eliitseemnekartuli ja sertifitseeritud seemnekartuli klassid ning selliste klasside suhtes kohaldatavad tingimused ja nimetused
- ❖ komisjoni **rakendusdirektiiv 2014/21/EL**, millega määratakse kindlaks supereliitseemnekartuli suhtes kohaldatavad miinimumtingimused ja liidu klassid (ELT L 38, 7.02.2014 lk 39-41)

2. Taimekaitseseadus

- ❖ Põllumajandusministri 12. juuni 2014.a määrus **nr 32**
„Taimedest, taimsetest saadustest ja muudest objektidest ning taimekaitsevahenditest võetavate **proovide kogused ja nende võtmise kord**“
- ❖ Põllumajandusministri 24. mai 2004.a määrus **nr 96**
„Tootmise kohas kontrollitavate ja **taimepassiga varustatavate taimede**, taimsete saaduste ja muude objektide nimekiri, taimepassile kantavate andmete loetelu ja taimepassi väljastamise ja asendamise kord“

Euroopa Liidu õigusaktid:

- ❖ nõukogu **direktiiv 2000/29/EÜ**, taimedele või taimsetele saadustele kahjulike organismide ühendusse sissetoomise ja seal levimise vastu võetavate kaitsemeetmete kohta
- ❖ Nõukogu **määrus 2016/2031/EL**, mis käsitleb taimekahjustajatevastaseid kaitsemeetmeid

1. Muudatus TPSKS-ga

- ❖ **Enesekontrollisüsteem** - ka seemnekartuli tarnija peab määrama tootmise olulised kriitilised punktid ja nendes rakendatavad meetmed, dokumenteerima need ja tagama nende meetmete rakendamise.
- ❖ Sertifitseerimise otsus.

Muudatusi ei ole

- ❖ seemnekartuli sertifitseerimisel põldtunnustamises ja proovi võtmises – teeb Põllumajandusamet (PMA);
- ❖ seemnekartuli haiguste määramisega seotud analüüsikulude tasumisega.

2. Muudatus TaimKS-ga

- ❖ Seemnekaartuli sertifitseerimisel taimekahjustajate kontroll edaspidi uue taimeterwise regulatsiooni alusel.
- ❖ Taimepass.

3. Muudatus RLS-ga

- ❖ Seemnekartuli kvaliteedi määramiseks mugulaproovi võtmise ja visuaalse analüüsimise eest riigilõiv 55 eurot kuni 5 mugulaproovi eest samas ettevõttes sama proovivõtmise ja analüüsimise korra ajal ning lisaks 10 eurot iga järgmise mugulaproovi.
- ❖ Taimepassi väljastamise eest ei ole riigilõivu.

Tootmine:

- ❖ Alates 6. juulist 2015 kehtib Eestis ja alates 1. jaanuarist 2016 kehtivad Euroopa Liidus uuenenud nõuded seemnekartuli tootmisel.
- ❖ Kategooriate lühendite ja klasside kasutamine on liikmesriikides vabatahtlik.

Sertifitseerimine:

- ❖ kategooriad:
- ✓ Supereliit- (PBTC, PB)
- ✓ eliit- (S, SE, E)
- ✓ sertifitseeritud (A, B)

- ❖ klassid (kokku 7)

- ❖ põlvkonnad (kokku 9)

**PÕLLUMAJANDUS-
MINISTEERIUM**

SEEMNEKARTULI SERTIFITSEERIMINE EESTIS

Seemnekartuli klassifikatsioon ja lubatud põlvkonnad

Kategooria	Klass	Maksimaalselt lubatud põlvkonnad	
supereelit	PBTC	1	mikrotäimi või -mugulaid või paljudena ainult ühe põlvkonna
	PB	2, 3 või 4	
elit	S	2, 3, 4 või 5	
	SE	2, 3, 4, 5 või 6	
	E	2, 3, 4, 5, 6 või 7	
serifitseeritud		nüuetele vastavast	serifitseeritud seemnekartulit saab kasvatada klassis A ja B ühe põlvkonna
	A	8	
	B	9	

Pöldtunnustamine

Kartuli kasvatamisest seemnekartulipõllul peab olema möödunud

- ♦ superliit-niingeltseemnekartuli tootmisel – vähemalt 3 aastat,
- ♦ sertifitseeritud seemnekartuli tootmisel – vähemalt 2 aastat.

Nõuded vahaemale seemnekartuli tootmisel (seemnekartulipõllu ja naabruses asuva tarbekartulipõllu vahel lubatud vahemaa):

- ♦ superliitseemnekartuli tootmisel – 50 meetrit,
- ♦ eliitseemnekartuli tootmisel – 25 meetrit,
- ♦ sertifitseeritud seemnekartuli tootmisel – 10 meetrit.

Seemnekartulil ei tohi esineda ohtlikke taimekahustajaid.

Enne põldtunnustamist tuleb põllult eemaldada kõik mitteresordiehtsad ja teiste sortide kartulitaimed ning kartuli varrepõletikuga ja viirustunnustega taimed (koos mugulatega). Seemnekartuli põldtunnustamine toimub kartuli õitsemise ajal.

Nõuded seennakkartulafaktumale	Superehitseennakartulafaktum		Ehitseennakartulafaktum			Seetõttu esend seennakkartulafaktum	
	PB	PB	S	SE	E	A	B
sordihäda, sordipuhitus, m %	100	99,99	99,9		99,9	99,8	99,5
mosaivviirus, heedehäda (PLRV), max %	0	0,1	0,2	0,5	0,8	2	6
varrepõletik, max %	0	0	0,1	0,5	1	2	4

Kartuli-kiduussi kontroll ja määramine

- ◆ Planeeritav põld saab seemnekartuli tootmiseks, kui viimase 2–3 aasta jooksul ei ole seal kultuuril kasvatatud ja põld on vaba kartuli-kuidussist
 - ◆ Mullapõhvi kartuli-kuidussis eemistamine kontrollimiseks seemnekartuli tootmiseks kavandaval põllul (2–6 mullapõhvi hektari kohta) võtab Põllumajandusministe ri järelevaatametik enne kartuli mahapaneku
- Kartuli-kuidussis eemistamise tavastamiseks ei ole vaja mullapõhvi võtta, kui
- ◆ on olemas ametlikud analüüsitulemused, mis tõendavad, et viimase 12 aasta jooksul ei ole maaltikil kartuli-kuidussis esinenud, või
 - ◆ põllumaaomast alusel saab kindlaks teha, et viimase 12 aasta jooksul ei ole sellel maaltikil kartulit kasvatatud.

Kartuliviirus (lubatud esinemine, %)	Superehitseenne- kartuli kategooria		Ehitseennekartuli kategooria			Sertifitseeritud seennekartuli kategooria	
	PBTC	PB	S	SE	E	A	B
Y	0	0,5	1	2	4	8	10
A, M, S, X, PLRV	0	0,5	*	*	*	*	*

* analüüsimine pole kohustuslik

Kartuli bakterhaiguste ja viiruste kontroll

Põllumajandusameti järelevalveametnik võtab sügisel bakter- ja viirushaiguste määramiseks mugulaproovid kartulihoidlas. Seemnekartuli tarnija tagab proovivõtmise jaoks juurdepääsu konteinerile.

Kartuli ring- ja pruun-baktermädaniku määramiseks võetava mugulaproovi suurus on kuni 200 mugulat partii tootmiseks kasutatud põllumaa iga hektari kohta. Kartuliviiruste määramiseks võetava mugulaproovi suurus on kuni 200 mugulat partii tootmiseks kasutatud põllumaa kolme hektari kohta. Kartuliviirusi määratakse laboris ELISA- või Real-PCR-meetodil.

Seemnekartuli kvaliteedi kontroll

Seemnehaiguste ja kahurite kaheldav esinemine (% mugulate kaaskast)	Superelut- seemnekat- tegoria	Eliteseemnekat- tegoria				Seitsetseem- nekat- tegoria	
	PBCT	P	B	BE	E	A	B
mugula mädandik (muud kui ringmädandik ja granaatbaidmädandik)	0	0,2	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
millett määrgmädandik	0	0	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
karulil-mustikim (nakatunud üle 1/10 mugula pinnaast)	0	1	5	5	5	5	5
karulil-kum (nakatunud üle 1/3 mugula pinnaast)	0	5	5	5	5	5	5
karulil-sivikim (nakatunud üle 1/10 mugula pinnaast)	0	1	3	3	3	3	3
närbunud või hääbikimne tõttu kuivanud mugulad	0	0,5	1	1	1	1	1
kahjustatud või mehaaniliselt vigastustega, sealhulgas ebaokupriinase kujuga mugulad	0	3	3	3	3	3	3
muld ja muud lisandid	0	1	1	1	1	2	2
taimekahjustajate kokku (välja arvatud karulil-sivikim)	0	6	6	6	6	8	8

Märgistamine:

- ❖ **Etikett** kui ametlik dokument, kinnitatakse supereliit-, eliit- või sertifitseeritud kategooria seemnekartuli müügipakendile Põllumajandusameti järelevalve all.
- ❖ **Taimepassiga** varustatava taime puhul võivad etiketi andmed olla märgitud taimepassil.

❖ **Seemnekartuli etiketi värvid:**

- ✓ **supereliit**-kategooria etikett on valget värvi violetse diagonaalse triibuga,

- ✓ **eliit**kategooria etikett on valget värvi

- ✓ **sertifitseeritud** kategooria etikett on sinist värvi

- ❖ Kasutatav etiketi suurus 110x67 mm, etiketi materjal peab olema rebenematu ning etiketile trükitud kirjed peavad olema kustumatud.

Täna tähelepanu eest!

Merjan Savila

Maaeluministeerium

Taimetervise osakond

merjan.savila@agri.ee